

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXVII (31)

Štev. (No.) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUMNOS AIRES

1. junija 1978

NE PREDAJTE SE KOMUNIZMU BREZ BOJA!

Trideset let mineva, odkar smo zapustili begunska taborišča in se začeli naseljevati v novih deželah. Dogodki iz dobe okupacije in revolucije so že tako oddaljeni, da bi jih lahko že presojali nepristransko, brez pretiranega vpliva čustev in osebnih odnosov. Vendar temu ni tako. Še vedno se najdejo posamezniki, ki razpravljajo strastno o tem, kaj bi bilo če bi ta ali oni v revoluciji delali drugače in če bi tega ali onega ne bilo. Ne morejo se prikopati do tega, da bi postavili revolucijo v Sloveniji in Jugoslaviji ter njene posledice v okvir tedanjih svetovnih dogajanj, zlasti še, ko poznamo po 30 letih dokumente, ki odkrivajo nove poglede in pojasnjujejo stvari, ki so nam bile med revolucijo še nerazumljive.

Če bi vsi v emigraciji to upoštevali, bi nujno morali priti do spoznanja, da smo Slovenci v osnovi delali pravilno in da smo zbrali edino pravo pot, ko smo se uprli komunizmu in šli v protirevolucijo. Pa tudi bi spoznali že lahko, da je Sovjetska zveza, odn. Stalin izrabil vsa sredstva, da bi vzpostavil komunistične režime, kjer bi bilo le mogoče. Stalin je znal izgrajevati tri zahodne velesile ob zasledovanju svojega cilja. Stalin in Molotov sta v Jalti naravnost izsiljevala zahodne velesile. Ker je bilo tedaj že povsem jasno, da bodo Nemci poraženi, je Stalin usmeril vse svoje prizadevanje v to, kako bi iztrgal zase čimvečji kos plena.

Poglejmo dva značilna primera: Čehoslovaško in Poljsko. Obe sta imeli med vojno svoji demokratični vladi v eksilu v Londonu. Obe sta si prizadevali, da bi bili Čehoslovaška in Poljska po končani vojni svobodni demokratični državi. Izbrali pa sta si različni poti, kako naj prideta do svobode njuni državi. Odnos obeh vlad v Londonu do Sovjetske zveze je bil drugačen kakor jugoslovanske vlade v Londonu, v kateri je predstavljal Slovence dr. Krek. Toda vse tri države so bile končno deležne iste usode, ko so postale žrtve sovjetskega imperializma in komunizma.

Čehoslovaška. V Čehoslovaški emigrantski vladi v Londonu je bil nedvomno dr. Beneš najuglednejša osebnost. Toda zastopal je izjemno stališče do Sovjetske zveze v primerjavi z vladami Poljske, Jugoslavije in drugih predstavnikov svojih držav v eksilu. Dr. Beneš je namreč zatrjeval, da je samo Sovjetska Rusija tista, ki je sposobna zavarovati mir in demokratičnijo v svetu. Sicer je priznal, da je ta demokracija nekoliko „progresistična“, toda to ga ni motilo. Dr. Beneš je zato naravnost omalovažujoče gledal na našega dr. Kreka, ki je v Londonu dosledno zastopal protikomunistično stališče in svaril pred Sovjetsko zvezo. Po mnenju dr. Beneša naj bi bila prav Sovjetska Rusija tista ki edina more zavarovati Čehoslovaško neodvisnost pred vsemi napadi.

Dr. Beneš in Jan Masaryk, sin velikega filozofa Tomaža G. Masaryka sta leta 1939 bežala pred Hitlerjem iz domovine. Ko je bila Čehoslovaška l. 1945 osvobodena nacistične okupacije, je bila v Košicah na Slovaškem sestavljena prva vlada v osvobodjeni Čehoslovaški. V njej so bile zastopane vse stranke. Zunanji minister je postal Jan Masaryk, za predsednika pa je bil izvoljen dr. Beneš. S spretnim manevriranjem Sovjetske zveze je pri volitvah v konstituantno l. 1946 dobila komunistična partija 38 odstotkov. Odpor proti komunistom pa je vedno bolj naraščal, zlasti med mladino. Partija je izgubljala na prestižu. Po naročilu in nasvetu Sovjetske zveze je v prvih dneh marca 1948 čehoslovaška komunistična partija napravila udar, prevzela vso oblast in zaprla meje na zahod. Ko pa je Sovjetska zveza junija istega leta hotela vsiliti čehoslovaški tako ustavo, ki je bila za svobodoljubne Čeh in Slovake nesprejemljiva, je tragedija Beneševе politike dosegla svoj višek: Jan Masaryk, zunanji minister, je

razočaran napravil samomor s tem, da je skočil skozi okno in se ubil. Druga verzija pa je, da so ga vrgli skozi okno sovjetski agenti. Dr. Beneš pa je odstopil in postal jetnik v „svobodni“, katero je sam soustvarjal.

Čehoslovaško državo je zagnila železna zavesa.

Poljska je bila eden najtežjih problemov pri pogajanjih med zahodnimi zavezniki in Stalinom. Najprej je Poljsko napadel Hitler in si jo razdelil s Sovjetsko zvezo. Septembra 1939 je bila s sedežem v Londonu. Ustanovila je poljsko Legijo, ki se je bojevala na strani zahodnih zaveznikov. Postopoma je število poljskih vojakov narastlo tako, da je Churchill v Jalti sam prinzal, da je v angl. armado vključeni 150.000 Poljakov, ki se junaško borijo proti nacistični Nemčiji. Leta 1943, so bile odkrite Katynske jame. Znani Varšavski upor Poljakov je začel proti nacistom zaradi bližine Sovjetske vojske v prepričanju, da bodo Sovjeti pomagali upornikom. Pa so Stalinove armade mirno čakale, in se niso premaknile v pomoč upornikom, dokler jih niso nacisti do zadnjega poklali in uničili. Monte Casino je tesno povezan z legendarnim junaštvom poljskih borcev v sklopu angleške armade in zvezan z grozotnimi poljskimi žrtvami.

Na sovjetsko pobudo je bila v Lublinu 1944 ustanovljena prosovjetska poljska vlada. Na konferenci v Jalti je Churchill uspelo po trdih pogajanjih, da je bil sprejet dogovor, da se lublinska vlada razširi in reorganizira v provizionalno vlado Narodne enotnosti, v kateri naj bodo zastopane vse stranke v domovini in v eksilu. Taka vlada naj bi izvedla svobodne, splošne in tajne volitve. Bila je sestavljena junija 1945. V njej je bil podpredsednik Mikolajčik, ki je bil predsednik poljske vlade v eksilu in predsednik velike poljske Kmečke stranke, izrazito demokratično in narodno usmerjena. Ko je Stettinius v Jalti v debati o sestavi te razširjene lublinske vlade predlagal, da bi vnesli v dogovor dodatek, naj bi poslani trije zahodni velesil nadzorovali volitve, je Molotov to odločno odklonil, češ, da bi bil to izraz nezaupanja in poniževanja Poljakov.

Leta 1947 so bile po dogovoru res „volitve“. Te so bile izvedene po načrtih in pod nadzorstvom Sovjetske zveze, tako da je komunistična partija dobila 90% glasov. Mikolajčiku je še uspelo, predno so ga mogli spraviti v zapor, da je pobegnil iz države.

Poljsko je zagnila železna zavesa.

V Jugoslaviji je bil potek razvoja dogodkov bistveno različen od razvoja na Poljskem, pa zopet drugačen od onega na Čehoslovaškem. Nikjer v Evropi, razen v Jugoslaviji, ni bilo komunistične revolucije v času okupacije. V Italiji in Franciji so bili partizani razdeljeni na oddelke po svetovnih nazorih, toda nihče ni zagrešil niti poizkusa revolucije v času okupacije.

Za razumevanje dogajanj v Sloveniji je nujno poznati Bakuninov katekizem (glej Zbornik Svobodne Slovenije 1973-75). Slovenski in jugoslovanski komunisti so se ravnali dosledno po tem katekizmu, morili zavedne Slovence, kakor je predpisano prav v tem katekizmu in vzgajali revolucionarje, kakor je tam predpisano. Ko je padlo stotine žrtev, so šele nastale v obrambo Vaške straže in pozneje Domobranci, ki so prešli v zmagovito protirevolucijo.

Druga posebnost je bila ta, da je bila Jugoslavija edina država med drugo svetovno vojno, kjer je bil boj proti okupatorju smatran od lastnih rojakov kot zločin. To je razglasila koncem leta 1941 komunistična OF v Sloveniji in zagrozila, da bo kaznovan s smrtjo vsak, ki bo začel boj proti okupatorju, ne da bi se podredil vodstvu komunistične partije. To je slovenska OF dejansko izvrševala. Tito pa je za-

čel boj proti Mihajloviću, ker se ta ni hotel podrediti vodstvu komunistične partije.

V zadnji številki našega lista je v članku pod naslovom Kolaboracija jasno povedano, da je priznal Djilas in je dokazano po dokumentih iz nemških arhivov: Titovi glavni sovražniki niso bili okupatorji, ampak četniki in ostali protikomunistični borci. Naravna posledica tega je dejstvo, kot je razvidno iz nemških dokumentov, da bi se Titovi partizani zvezali z nemškimi nacisti in bojevali skupaj z njimi v primeru izvedbe Churchillove zamisli, da naj bi se zavezniki izkrcali v Jugoslavijo na Jadranski obali. Stalin je dobro vedel, zakaj je ta načrt preprečil in pridobil Roosevelta, da je osvojil Stalinovo odklonilno stališče. Da Titova revolucija ni propadla in da so partizani dobili oblast v Jugoslaviji, je bila zopet zasluha Stalina: njegova vojska je zavzela Beograd in ga podarila Titovim partizanom, da niso pred koncem vojne omagali.

Čehoslovaška, Poljska in Jugoslavija so postale komunistične države. Vsaka je prehodila svojo pot, predno je postala žrtev. Od Slovencev je skušal hoditi po stopinjah Beneša in Mikolajčika Snoj, pa je bil deležen iste usode kot ona dva.

Pri vseh teh razmišljanjih moramo nujno priti do spoznanja, da je vsako očitjanje tej ali oni demokratični politični stranki pri Slovencih, ali slovenskim politikom na sploh ali posameznikom, neutemeljeno. Zgodovina to tista, ki bo vsakemu dala mesto, ki mu gre. Nepristranski zgodovinar ne bo v zadregi. Na Poljskem in v Čehoslovaški ni bilo slovenskih politikov...

Pred letošnjo junijsko proslavo si pokličimo v spomin besede dr. Alojzija Odarja, s katerimi je zaključil svoj spominski govor na junijski proslavi pred 25. leti:

„Onemela so usta naših žrtev, večkrat grozno spačena od nadčloveškega trpljenja. Njih grobovi so razsejani po naši domovini. Večkrat so onečašeni. Toda kljub temu nam govore tako naglas, kot bi noben govornik ne mogel. Poslušajmo njihov glas:

„Naše trpljenje in naša žrtev nista bila nespametna in odveč. Za veliko stvar smo se borili. Zanj smo padli. V boju žrtve morajo biti. Ne zatajajte ideje, zaradi katere smo šli v smrt. Ne prodajajte se komunizmu brez boja. Čujte, kako ječe podjarmljeni za železno zavezo. Ne omagujte v svojih težavah. Naše so bile večje kot vaše. Zato vas smemo opominjati. Res je, da pred smrtjo nismo videli zmage. Toda ideja, zaradi katere smo padli, ni zaradi tega nič manjša, nič manj svetla in vzvišena.“

Nato je nadaljeval dr. Odar:

„Smrt omili ostre poteze na obrazu. Pogled umrlega se upre v daljavo. Malenkosti se izravnavajo, časnost izgine, nastopi prostrana večnost brez meja. „Odložite medsebojna obračunavanja,“ slišimo danes govoriti naše žrtve. „Zedinite se vsi Slovenci, ki hočete ostati zvesti poštenemu slovenskemu imenu. Naše žrtve so bile prevelike, da bi jih smeli vi zapravljati z mesebojnim obsojanjem. Nas, ki smo padli zaradi komunizma, je združila misel, da je komunizem največja nesreča za slovenski narod. Naj združuje ta misel tudi vas. Kadar je domovina v nevarnosti, se morajo notranja nesoglasja odložiti. Zločin nad domovino bi zagrešil, kdor bi jih ne hotel odložiti. Slovenska domovina je danes v veliki nevarnosti. Zato bodite med sabo spravljene.“

Te besede veljajo tudi še ob letošnjih junijskih proslavah žrtev revolucije in okupacije ter po končani vojni pomorjene slovenske narodne vojske. Ravnajmo se po njih.

M. S.

La evocación de Mayo

El pasado 25 de mayo, al celebrarse el 168 aniversario de la Revolución de Mayo, tuvo lugar en la catedral metropolitana el tradicional Te Deum, al cual asistieron los tres comandantes en Jefe. En la oportunidad el presbítero Miguel Angel Irigoyen pronunció una alocución, en cuyo transcurso dijo:

“Ahora, aquí en esta nuestra catedral metropolitana, estamos haciendo juntos este alto, esta reflexión, este tomar fuerzas para seguir con mayor ímpetu hacia nuestro destino de gran Nación. Lo hacemos ante el Señor que amó y lloró por su patria y por su pueblo. Esta palabra nos inspira a buscar como comunidad nacional, la sabiduría que viene de lo alto y también nos recomienda rechazar con firmeza todo desorden, toda violencia, todo espíritu de rivalidad y discordia. Los frutos de esa sabiduría son: pureza de intención, espíritu pacífico, benevolencia, conciliación, misericordia, ánimo sincero e imparcial. En cambio, los frutos de la rivalidad y las discordias son: falta de verdad, desorden, y toda clase de maldad. ¿Cómo no reconocer aquí los flagelos típicos en el espectro mundial?”

“Así como las personas, prosiguió más adelante, los pueblos también deben tener conciencia de su pasado, de sus tradiciones. No para repetirse, sino para beber en lo mejor de ellas, porque allí están los principales inspiradores.

“Si de principios inspiradores se trata, si de tradición argentina queremos hablar, permitidme que en esta reflexión común recuerde algunos rasgos de la personalidad moral de aquel de quien celebramos en este año el segundo centenario de su nacimiento, el Gran Capitán y Padre de la Patria cuyos restos veneramos en este lugar. ¿Cómo no recordar la inspiración pacifista, esencia de todos sus actos!”

“El espíritu de los hombres de Mayo y de nuestros próceres nos convoca también a buscar los grandes ideales de la argentinidad. Como argentinos y como cristianos seamos portavoces y artífices de la paz, la unidad y la actividad responsables que brotan de lo más arraigado de nuestro ser nacional.”

“TERORISTI SO OTROCI KOMUNIZMA”

V prejšnji številki našega tednika smo objavili začetek Djilasovega intervjuja za Radio Svobodna Evropa, ki ga je dal dopisniku te radijske postaje Voroninu 4. marca t. l. Prvo vprašanje, ki ga je Voronin zastavil Djilasu, se je tikalo problema evrokunizma odn. zahodnoevropskih komunističnih partij. Djilas je Voroninu podal svoje poglede na ta problem, uredništvo pa je v oklepaju dodalo, da je kazno, kakor da bi bil Djilas nekaj odvokata italijanske KP in da njegova dokazovanja o demokratičnosti italijanske KP in koristnosti njene prisotnosti v italijanski vladi, niso prepričljiva.

S tem v zvezi smo dobili izpod peresa urednika Washington Post Georgea F. Willa članek, ki potrjuje naše negativno stališče do evrokunizma ter ga zaradi aktualnosti posredujemo našim bralcem v celoti:

Pravijo, ljudje namreč, ki običajno tako govorijo, da se mora Italija boriti proti terorizmu z ‘reformami’, kakor da teroristi morijo in pobijajo prav zato, ker jim gre za te ali one reforme. Teroristi so otroci komunizma, ki hoče doseči to, kar oni pravijo, da hočejo doseči: uničenje družbenega reda.

Enzo Betizza, časnikar in senator, pravi, da se mnogi evropski in ameriški intelektualci, časnikarji in politiki ‘prav tako strastno motijo v svojem ocenjevanju evrokunizma, kakor so se njihovi predniki motili v ocenjevanju evrofašizma pred pol stoletja (med 1922 in 1925).“ Ameriški zgodovinar Michael Laaden piše: „Mussolini je strupeno obsojal ‘prestopke’ fašističnih oddelkov, ki jih je sam ustvaril in se proglasal za edinega voditelja, ki bi jih mogel ‘normalizirati’. Italijanska KP, po skoro tridesetih letih pozivanja na uničenje kapitalistične države, sedaj besediči o ‘pustolovščinah’ Rdečih brigad, takoj zatem pa resnobno opozarja, da ne bo možna nobena ‘normalizacija’ vse dotlej, dokler bodo komunisti ostali izločeni iz vlade.“

Ljudje, ki hočejo opravičevati komuniste, pravijo, da so tudi komunisti žrtve teroristov. Toda od ok. 3000 napadov od januarja 1977 sem, vključno več sto napadov Rdečih brigad, sta bila samo dva napada izvršena proti komunistom. Rdeče brigade so nasičene z ideološkim sovraštvom proti italijanskemu družbenemu redu, italijanska KP pa je vir te ideologije.

Italijanski komunisti lahko spreminijo običajni komunistični način in vzamejo državo preko družbe. Italijanski državni aparat je, v razmerju s številom prebivalstva, desetkrat večji od severnoameriškega državnega aparata. Italijansko razvrano gospodarstvo je močno socializirano. Radio in televizija sta državni monopol, ki ga spretno izkorišča leвица. Komunistična kontrola

vzgoje sega tja do osnovnošolskih učbenikov.

Luigi Barzini, znani liberalni časnikar, ne more objavljati svojih člankov v večini najvažnejših dnevnikov in revij, ker so si uredniki sami naložili avtocenzuro pod pritiskom samozvanih ‘odborov za rdečo akcijo’ in ‘delavskih odborov’, ki vključujejo tiskarje, kateri imajo zadnjo besedo glede vsebine v časopisju. V razgovoru z Jurijem Urbanom, objavljenem v reviji Encounter (Srečanje), Barzini pravi: „Osem od desetih časopisov je že podleglo skušnjavi o zatonu kapitalizma. Svoja jadra obračajo tako, kakor menijo, da bodo hoteli njihovi prihodnji gospodarji, komunistična partija.“

Neki ‘delavski odbor’ se je upri publikaciji resne knjige o izraelskem napadu na Entebe, označivši knjigo z običajnim komunističnim geslom, češ da je ‘napihnjeno poveljevanje fašističnega načina napada, ki je povzročil ogorčenje med vsemi demokratičnimi ljudmi’. Ko je neki veliki dnevnik objavil izvleček iz te knjige, se je uredništvo istočasno opravičilo, da ima knjiga vrednost le kot ‘pričevanje, ne pa kot sodba‘.

Pravijo, ljudje namreč, ki običajno tako govorijo, da se je italijanska KP liberalizirala, omehčala, itd., in da bo zato komunistični režim prej trn kakor pa mazilo na peti Sovjetske zveze. Toda glavni tajnik italijanske KP Emilio Berlinguer trdi: „Sovjetska mirovna politika je v splošnem interesu vsega človeštva.“

Leta 1969 je italijanska KP izjavila: „Demokratična preobrazba italijanske družbe zavisi od zloma vpliva NATO.“ Letos marca je L’Unità, glasilo italijanske KP, obtožil NATO, da je ‘eden glavnih sredstev za ameriško manipuliranje politike in gospodarstva naše države in Zahodne Evrope.’

„V komunističnem tisku“, pravi Giuseppe Are, profesor na univerzi v Pizi, „ni mogoče najti niti enega primera, da bi bila katera koli iniciativa, korak ali načrt sovjetske zunanje politike (ali, da smo bolj točni: njene politike do držav izven njenega bloka) v opreki z odjugo ali nevaren, grozeč, napaden ali graje vreden v katerem koli pogledu.“

Demokracija je propadla v Italiji 11 let prej, predno je propadla v Nemčiji in 14 let prej, predno je propadla v Španiji. „Fašisti“, pravi George Urban, „so lahko govorili, da niso nikdar prej bili na vladi. Toda komunisti vladajo v Sovjetski zvezi že 60 let in v vzhodni in srednjeevropskih državah že 30 let, rezultati pa so katalog nesposobnosti in grozovitosti, ki jim ni primere v človeški zgodovini.“

Toda za to jim, kakor kaže, ni mar. Lenin je iznašel totalitarizem, Mussolini mu je dal ime in Italijani se znova pogrežajo vanj.

JUGOSLAVIJA IMA "NOVO VLADO"

Vsaka štiri leta naredijo v Jugoslaviji „spremembe vlade“. V resnici spremembe ni. Vlada komunistične stranke prej ko slej, spremenijo le nekaj oseb v ministrstvih. Te spremembe niso morda posledice kake „vladne krize“, ampak se zgodijo na ukaz komunistične stranke, takrat in tako, kakor stranka določi. V „ljudskih demokracijah“ ministri ne vladajo, ampak le ubogljivo izpolnjujejo ukaze od zgoraj.

Ko nastopi „nova vlada“ z novim predsednikom, mora ta v parlamentu ljudskim zastopnikom, ki so seveda tudi vsi zgrajeni komunisti, sicer bi ne smeli kandidirati, povedati nekaj o načrtih vladinega dela za bodoča štiri leta.

Letos so vsi ljudje čakali dveh novic: imena novih ministrov in pa kakšno stališče bo vlada zavzela glede težav med državami, ki se imenujejo neuvrščene, ker v teoriji nočejo iti stoddostotno ne z Rusijo in njenimi zvestimi, ne z Združenimi državami in z njihovimi pristaji, v praksi pa porabijo vsako priliko, da pokažejo svoje simpatije za rdeče. Včasih je Tito v tej družbi igral prvo vlogo, sedaj pa izgleda, da je Jugoslavija nad to tvorbo razočarana. Zborovanja neuvrščenih naj bi bilo v Afganistanu, zaradi nedavnih homatij v tej daljni deželi se bodo pa preselili na Kubo, ki se vsemu resnemu svetu v brk proglašajo vedno za „neuvrščeno“.

V tej neuvrščeni družbi bo Jugoslavija zastopal njen novi zunanji minister Vrhovec, Hrvat po rodu, ki je v novi vladi nadomestil dosedanjega zun. ministra Minića, Srba po rodu. Kam se bo tam nagnil, ne vemo.

Ministrsko predsedstvo bo še naprej imel v rokah Črnogorec Djuranović, ki je že doslej, po smrtni nesreči Bosanca Bjedića vodil ta posel. Povedal je v svo-

jem nastopnem govoru pred parlamentom, da bo glavna naloga njegove nove vlade uresničenje gospodarskega in socialnega načrta, kakor ga predvideva ustava. Zaradi tega je bilo največ sprememb v gospodarskih oddelkih vlade. Pozornost je vzbudilo imenovanje za ministre nekaterih Albancev: Pulja za splošno gospodarsko politiko in Bajra, za informacije, ki nadomešča Bosanca Barbarovića.

Srbi imajo seveda v rokah finančno ministrstvo (Kostić), vojsko (gen. Lubičić), notranje ministrstvo (Herljević), to se pravi vso oblast: policijo, denar in kanone!

Slovenci so poslali v novo vlado nekaj novih ljudi: Marinc, eden od petih podpredsednikov, bo obenem koordiniral gospodarsko politiko. Metod Rotar je zamenjal Hrvata Ludvigerja v resoru zunanje trgovine, Boris Šnuderl bo še naprej vodil oddelek za gospodarska vprašanja in odnose do inozemstva. Janko Smole pa je izpadel iz te družbe.

Predsednik Djuranović je v svojem govoru opozoril še na nekaj, kar bi pred par leti bilo nezaslišano. Govoril je o vprašanju notranje varnosti v državi, češ, da ji groze „gotove sile“, ki v soglasju z nekaterimi posamezniki v državi sami, ki so ji sovražni, skušajo zrušiti nasilno v Jugoslaviji vladajoči red. V tem smislu moramo gledati, pravi, tudi pojav mednarodnega terorizma. Čudno: do nedavnega je Jugoslavija z veliko dobrohotnostjo spremljala teroristična početja v deželah okrog nje, tako, da je znanemu mednarodnemu teroristu dovolila neovirano potovanje po deželi. Ali jih skrbi, če bi se začelo tudi tam nekaj takega, kot pri sosedih?

EVROPSKA DEMOKRATSKA ZVEZA

V Salzburgu v Avstriji so se pretekli teden zbrali delegati zahodnoevropskih konservativnih in krščansko-demokratskih strank ter na zborovanju sklenili poživiti delovanje in preiti v ofenzivo proti levičarskim strankam vseh otenkov, od socialistov do komunistov, z večjo aktivnostjo in vseh področjih človeškega udejstvovanja.

Na zborovanju so ustanovili Evropsko demokratsko zvezo (European Democratic Union) in izdali resolucijo, da je namen te nove mednarodne politične organizacije boriti se za in ohranjati demokratske svobode vsem narodom v Evropi. Zborovanja se je udeležilo 18 strank iz 15 evr. držav.

Voditeljica britanske konservativne stranke Margaret Thatcher je v govoru izjavila: „Prišli smo skupaj zaradi skupne nevarnosti, ki nam grozi: nevarnost marksizma proti svobodi.“ Delegati, med njimi zahodnonemška demokristjana Franz Josef Strauss in Helmut Kohl, so burno zaploskali Thatcherjevi, ko je zaklicala: „Evropska demokratska zveza ima zgodovinsko poslanstvo. Evropo mora spremeniti v var-

ren kontinent za naše otroke in za naših otrok otroke!“

Eden od namenov nove Evropske demokratske zveze je ustvariti protitež Socialistični internacionali, ki povezuje ok. 60 socialističnih in socialdemokratskih strank ter si je v zadnjem času priborila precejšen vpliv v svetu. Evropska demokratska zveza (EDZ) ima tudi namen pospeševati zasebno lastnino in iniciativo in druge tradicionalne vrednote demokratske družbe. Istočasno naj bi bila skupna platforma za volitve, ki bodo prihodnje leto v parlament Skupnega evropskega trga, čemur pa nekateri delegati EDZ nasprotujejo. Zlasti nizozemska in belgijska konservativna in demokristjanska stranka temu načrtu nista doslej hoteli pritrčiti, ker menita, da bo EDZ nepotrebna opozicija že obstoječi Evropski ljudski stranki (European People's Party), dasi je ta le rahel volilni dogovor med demokristjanskimi strankami Skupnega evropskega trga. EDZ pa naj bi bila po svoji strukturi učinkovita medstrankarska skupnost za boj proti evroski leviči.

IZREDNO ZASEDANJE GLAVNE SKUPŠČINE ZN

Severnoameriški podpredsednik Mondale je v imenu predsednika Carterja v Združenih narodih izjavil, da bodo morali zahodni zavezniki nujno povečati svoje vojne proračune, ker so sovjeti v Evropi v zadnjem času močno okrepili svoje vojaške sile. Vojni proračuni zahodnih zaveznikov sicer ne bodo v veliki meri zvišani, „bo pa to treba storiti ne iz ljubezni do orožja, temveč iz nujnosti“, je pribil Mondale.

Glavna skupščina ZN se je nedavno sestala na posebno zasedanje, na katerem namerava predebatirati vprašanje svetovne razorožitve.

Sovjetska reakcija na Mondalejevo izjavo je bila seveda negativna. Sovjetski delegat je izjavil, da je Mondale „grozil“.

Po športnem svetu

V PRAGI se je 15. maja končalo svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. V desetih kolih se je merilo v dveh krogih osem ekip. Češkoslovaški ni uspelo ubraniti naslova, ki je po nekaj letih spet odšel v Moskvo. V zadnji finalni tekmi bi Češkoslovaški „zadostal“ poraz proti SZ z enim golom razlike. Toda Sovjeti so zmagali s 3:1, se s tem masčevali za poraz v prvem delu tekmovanja s 6:4 in zaradi boljše razlike z enakim številom točk — 18 v 10 kolih — osvojili prvo mesto. Tretje mesto je zasedla Kanada z 10 točkami — 5 zmag in pet porazov, zadnja

pa je bila NDR, ki se bo vrnila v skupino B.

SLOVENSKI ŠAHOVSKI TURNIR

V dneh 13., 20. in 27. maja so bila odigrana tri kola šahovskega turnirja za naslov slovenskega prvaka v Argentini. Izidi srečanj so bili naslednji: 2 kolo — Gris:Marolt 0:1, Črnak:Škerl 0:1, Žakelj:Klemenčič 0:1, Dimnik:Indihar 0:1; 3. kolo — Gris:Žakelj 0:1, Škerl:Dimnik 0:1, Indihar:Klemenčič 0:1, Marolt:Črnak 1:0; 4. kolo — Gris:Črnak 1:0, Dimnik:Marolt 0:1, Žakelj:Indihar 1:0, Klemenčič:Škerl 1:0.

Po prvih štirih kolih vodi Marolt s 4 točkami, slede Klemenčič 3, Škerl 2, Indihar 2, Žakelj 2, Gris 1, Črnak 0.

MEDNARODNI TEDEN

AMERIŠKI PREDSEDNIK CARTER je izjavil, da je v gverilskem napadu na Zaire, kjer je bilo v mestu Kolwezi v provinci Katangi pobitih nad sto belcev, igrala glavno vlogo Kuba. Kubanski vojaški inštruktorji so v sosednji Angoli izvežbali zairske marksistične gverilce in jih tudi opremili s sovjetskim orožjem. Predsednikov svetovalec Brzezinski pa je k temu dodal, da bosta tako Kuba kakor ZSSR „morali plačati“ za gverilski napad iz Angole na Zaire.

AMERIŠKI ZUN. MINISTER VANCE je v razgovoru s sovjetskimi zunanjim ministrom Gromikom temu izjavil, da bosta morali ZSSR in Kuba čim prej zapustiti Abesinijo, sicer se ZDA ne bodo naprej pogajale za omejevanje atomskega orožja. Kuba in ZSSR vzdržujeta v Abesiniji 17.000 svojih vojaških „svetovalec“, v Angoli pa je samo kubanskih vojakov 25.000.

V LEIPZIGU v Vzhodni Nemčiji je vzhodnonemška KP prvič po drugi svetovni vojni dovolila protestantskim cerkvam na svojem ozemlju, da so organizirale verski kongres, na katerega je prvi dan, prejšnji četrtek, prišlo nad 4000 vernikov. Zaključka kongresa, ki je bil v nedeljo, 28. t. m., se je udeležilo nad 20.000 vzhodnonemških vernikov, ker je vodstvo partije letos marca dovolilo izvedbo tega kongresa v prepričanju, da je po 30 letih preganjanja in zatiranja vere vzhodnonemško ljudstvo „že opustilo te vraže“, kakor je nedavno zapisal partijski list Leipziger Zeitung.

SOVJETI so preizkusili nov protisatelitski satelit, tik pred začetkom pogajanj z ZDA o prepovedi izdelovanja in preizkušanja bojnih satelitov. Sovjetski protisatelitski satelit eksplodira v bližini „sovražnega“ satelita in ga tako uniči. Zaradi sovjetskega oboroževanja v vesolju je ameriški Pentagon ukazal pripraviti ameriški protisatelitski sistem, v katerem bodo uporabljali vesoljske izstrelke, ki bodo občutljivi na toploto, katero izžarevajo sateliti. Ta jih bo vodila do satelita, ki ga bodo uničili z direktnim trčenjem.

PROSIMO, POPRAVITE!

V članku KOLABORACIJA v zadnji številki našega tednika je v peti koloni zgoraj pod točko 3 zamenjati besedo ustvaril z ustavil.

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnostne novice:

Krst: V soboto, 27. maja je bil krščen v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Ivan Matej Potočnik, sin Marka in ge. Viviane L. roj. Bustamante. Za botra sta bila gdč. Eli Potočnik in Marcelo F. Bustamante. Krstil je g. Jože Škerbec. Čestitamo.

Poroka: V soboto, 27. maja sta se poročila v stolnici v San Justu Jože Šenk in gdč. Marjeta Horvat. Za priče so bili njuni starši Franc in ga. Ana Šenk ter Franc in ga. Marta Horvat. Poročni obred je opravil nevstin stric g. Janez Langus. Čestitamo.

HENRIK SOSOL — umrl

S Sosolom je odšel grafični strokovnjak starega kova. Eden takih, ki se je izučil svojega poklica po starih strokovnih pravilih: grafična šola, triletna vajeniška doba, pomočniški izpit, zatem tri leta pomočniške prakse, nato nekaj let specializacije z raznimi izpiti in šele nato mojstrski izpit. Poleg tega je Sosol res ljubil svoje delo in ga tudi mojstrsko obvladal, najsi bo kot črkostavec, ko je vestno sestavljal tako slovenske kot hrvaške, italijanske ali ruske tekste v svinčene stavke, se kot Goričan v svoji mladosti udeležil natečaja italijanskih ročnih stavcev iz vse države in zasedel zelo častno tretje mesto, ali kasneje, ko je z nešteti

Takrat bo hudo, ko bo motika pisala in kopalo pero.

Slovenski pregovor

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Svetovno nogometno prvenstvo je že v teku. Skozi mesec bodo njega razvoj, zaključek in rezultati tesno povezani z argentinskim dogajanjem. Saj bo še po končanem tekmovanju zavzel precej časa za debato o rezultatnih zapletih, o slavi, če „bomo zmagali“ in neizogibnem opevanju brezhibne organizacije. Potem se bo treba znova soočiti z realnostjo, tisto realnostjo, ki napoveduje za letos hudo inflacijo, skoraj na isti ravni kot lansko leto, in ki bo v določeni meri tudi posledica stroškov pri- čez izvedbe prvenstva.

Ista realnost, ki danes govori o nenehnem porastu cen, ki da bodo še bolj poskočile prav ob koncu nogometnega tekmovanja. To pa gospodarskega ministra preveč ne skrbi, vsaj po njegovih izjavah ne. Tudi inflacija je snov, ki jo zaenkrat ne obravnava. Trenutno je na potovanju po Kitajskem, kjer je podpisal medsebojne trgovske pogodbe, ki bodo državi v veliko korist. Prej pa je bil v Mehiki, kjer naj bi, po tiskovnih poročilih, napovedal, da bo letos inflacija dosegla okoli 155 odstotkov. Pa so to krogi gospodarskega ministrstva takoj zanikali češ, da minister take izjave ni mogel podati.

Kar se koristi države tiče, gospodarska ekipa zelo uspešno izvaja načrt. Kot smo že katerikoli omenili, si je minister to zastavil kot prvenstveno nujno, in po mnenju opazovalcev v nje uspeh žrtvuje tudi socialni standard ljudstva. Dve razveseljivi novici smo lahko brali ta teden v zvezi z državnimi financami. Deficit blagajne je v prvih petih mesecih padel za 97,3 odstotke v primeri z istim razdobjem lanskega leta. In druga: v zadnjih dveh mesecih je bila bilanca državne blagajne sploh pozitivna, kar se že leta ni dogajalo.

Če sedaj upoštevamo, da je državni deficit eden glavnih vzrokov hude inflacije, vidimo, da mora biti delo ministra tudi na tem področju uspešno. A vprašanje je, koliko časa se bo vse to še vlečlo. Kako bodo ljudje, zlasti določeni sloji, ki jih kriza najbolj prizadeva, prestali to dobo, ki ne bo kratka, predno se bo uspeh državnih financ poznal tudi v delavskih plačah.

V tej zvezi je treba priznati, da ima država, bolje ministrstvo za socialno skrbstvo, namen nekoliko olajša-

ti položaj upokojencev, ki so pravzaprav najbolj zapostavljeni in krizi. K dosedanjim poviškom prejemnim, je sedaj dodal novo povišico penzij, v višini 40 odstotkov. Vsaj malo se bo že poznalo.

Da se povrtno k državni blagajni. Ena njenih rak-ran je gotovo izguba, ki jo prinašajo državna podjetja. Prav sedaj so storiili nov korak, da se tega rešijo. Vlada je predstavila legislativni komisiji zakonski osnutek, po katerem se popolnoma privatizira in decentralizira podjetje CAP (argentinska korporacija mesnih proizvajalcev), ki je dolga leta belila lase državnim ekonomistom. Po zgledu rugih podjetij se bo država rešila tudi tega, in še katerega drugega.

Omenimo še dvoje govorov. Prvi: imel ga je glavni poveljnik letalstva na proslavi Jorge Newberyja, argentinskega letalskega pionirja. Tam je napovedal, da se pripravljala politični osnutek, po katerem bo preurejena država, da bo taka, „kakršno želimo zapustiti našim sinovom“.

Drugi: general Videla, sedanji in bodoči predsednik države, je na praznovanju dneva suhozemske vojske zardil, da „se ne bomo oddaljili od poslanstva, ki smo si ga naložili“. Katero je bilo to poslanstvo: ugonobiti gverilo, urediti gospodarstvo v državi, preosnovati gremialno življenje, moralizirati politično polje in dati državi moderno, uspešno in njej vredno strukturo, ki jo bodo vojaki mirne vesti lahko prepustili v upravo demokratičnim civilnim vodjem. Precej še manjka do izpolnitve zastavljenih ciljev, a upajmo, resnično upajmo, da bodo doseženi.

Še zadnji, morda nekoliko pikri komentar si bomo dovolili: ta četrtek se je pričelo svetovno prvenstvo. Vlada je od poldne naprej proglasila delopust, in povabila, da to store tudi privatna podjetja. Proizvodnja da pač ne bo trpela. Isti dan (četrtek) bi po starem koledarju moral biti praznik sv. Rešnjega telesa, ki je v Argentini sedaj prestavljen na nedeljo, da proizvodnja ne bi trpela. Vprašanje: ali smo že tako na dobrem, da nam ni treba „proizvajati,“ (potem lahko zahtevamo, da nam vrnejo cerkvene praznike), ali pa ima tudi vlada dvojni meter, ki pač ni enak za vse?

BUENOS AIRES

USPELO ŽEGNANJE V SLOV. HIŠI

Nad vse lepo je poteklo žegnanje v nedeljo 28. maja v Slovenski hiši. Jasnó jutro je privabilo v cerkev Marije Pomagaj številne rojake iz vseh okrajev Vel. Buenos Airesa. Slavje je povzdignilo še mogočno petje pevskega zbora „Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savellija. Pri oltarju je bilo sedem duhovnikov. Msgr. Anton Orehar, ki je vodil somaševanje, je v homiliji poudaril važnost osebne odgovornosti, pomen urejenih družin, potrebo dela za skupnost in spoštovanje Cerkve.

„Ko obhajamo skupaj praznik sv. Rešnjega telesa in Marije Pomagaj, pomislimo, da Jezus in Marija pri vsem našem slavljenju čakata predvsem našega krščanskega življenja.“

Da uredimo svoje misli v skladu z voljo božjo; prevzamemo odgovornost pred Bogom za svoje življenje, uredimo tako življenje naših družin, proč od materialistične miselnosti lastnega urejevanja rojstev in nasprotju z božjo mislijo; ko obhajujemo odsotnost verskega elementa v uradni vzgoji v domovini, ji dajmo prostora mi v svobodi. Spoštujemo Cerkve, ki nas je reševala zmot posebej od revolucije naprej, in dajmo vrednost delu za skupnost, ki nas je reševala doslej.

Smo sadovi Evharistije, ki nas ohranja, in sadovi Marije, ki nas varuje; ostanimo v povezanosti z obema v našem vsakdanjem življenju.“

Po sv. maši in kosilu, na katerem je ostalo izredno veliko rojakov, so bile pete litanije Matere božje z blagoslovom in posvetilo molitvi, da smo se tako spomnili zgodovinske posvetitve slovenskega naroda pred 35 leti, v času vojnih grozot.

ZUPANČICEV VEČER V SKA

Prvi kulturni večer Slovenske kulturne akcije 20. maja je priredil Literarni odsek in ga posvetil stoletnici rojstva pesnika Otona Zupančiča. Uvodno besedo je spregovoril član odseka pisatelj dr. Jože Krivec in poudaril pomen proslave ter napovedal program večera, pri katerem sodelujejo člani Literarnega ter Gledališkega odseka.

Za njim je podal predsednik odseka pesnik France Papež lep oris Zupančičevega življenja in literarnega dela

Novice iz Slovenije

RADOVLJICA — Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so šele na seji izvedeli za predlog kandidatov za člane občinskega izvršnega sveta, ki so ga morali izvoliti. Sedaj pišejo, da se na prihodnjih volitvah kaj takega ne sme več dogajati, češ da mora biti gradivo o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, znano vsaj 14 dni prej. Toda novi izvršni svet so kljub temu „takoj brez pripomb demokratično“ izvolili, saj je sprememba naročila Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

LJUBLJANA — Partija si na vse načine prizadeva, da bi povečala svoj vpliv med osnovnošolsko mladino. Temu so predvsem namenjene „celodnevne šole“, ki jih ustanavljajo kjerkoli je le mogoče. Toda za tako šolo potrebujejo tudi „zgrajenih“ učiteljev. Toda učiteljev, posebno „zgrajenih“, sploh manjka, saj je bilo lani nezasedenih 352 mest. Polovica vseh učiteljev po 42-urnem tedniku dela potem še v oddelkih „podaljšanega pouka“. Tudi usposobljenost učiteljev ni popolnoma zadovoljiva, približno 12% nima primerne izobrazbe. V Beli krajini menda poučuje glasbo 70% učiteljev brez ustrezne izobrazbe.

SEVNICA — V sevnškem gradu po nekajletnem premoru spet obnavljajo. Profesor Viktor Povše iz Celja odkriva s posebnim elektromagnetnim vibratorjem zanimive freske iz 17. in 18. stoletja. Odkrivalna in restauratorska dela bodo končana do jeseni, ko bodo na površini 90 kv. metrov spet zaživele slike izpred poltretjega stoletja. Slike so posvetnega značaja, kar je redkost za dobo nastanka fresk.

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji je bila 15. maja zaključna razstava del Borisa Kobeta z naslovom „Dolenjska zidanka“. Slikar je s 60 deli rešil pozabe zanimivo kmečko arhitekturo na Dolenjskem.

LJUBLJANA — V Sloveniji je Gospodarska zbornica Slovenije organizirala prvo borzo odpadnih surovin. To borzo je rodilo spoznanje, da odpadki niso le nadležno breme, ampak tudi dokaj obetaven vir surovin.

MARIBOR — V mariborski Unionski dvorani je pomnoženi operni orkester pod taktirko Staneta Jurgeca pripravljal uspel koncert. Po desetletnem razpadu mariborske filharmonije je bil to spet prijeten dogodek, ker so nastopili domači glasbeniki s skrbno pripravljenim sporedom: Zaigrali so Beethovno Uverturo h Goethejevemu Egmontu ter dela Francka, Weberja in Si-beliusa.

LJUBLJANA — Zveza socialistične mladine Slovenije bo v začetku junija nagradila 1000 „najboljših učencev“. Seveda so na seji predsedstva central-

ne konference te organizacije povedali, da „najboljši učenci“ ni odličnjak, ampak „vsestransko aktiven mladinec“. Prav tako predlogi o najboljših učencih ne bodo smeli priti iz učiteljskih zbornic, ampak le iz „osnovnih organizacij ZSMS in iz razrednih skupnosti“.

LJUBLJANA Festival Ljubljana, ki je v sezoni 1977/78 priredil vrsto petnajstih komornih koncertov, je z obiskom kar zadovoljen. Število stalnih abonementov se je povečalo, dvignil pa se je tudi celoten obisk, saj je bilo na enem koncertu povprečno 562 obiskovalcev.

VELENJE — Velenjski rudnik lignita je lani zaključil bilanco z izgubo. Toda rudarji so postavljali rekorde za rekordom — več so nakopali, kot je bilo načrtovano. Zakaj torej izgube? Načrtovanje je po izjavi prekaljenega družbenopolitičnega delavca komunista Alojza Kikca neurejenost — več kot pol leta mora preteči, pa še ni točno predvideno, koliko je treba narediti, da bi naloge izpolnili.

Umrli so od 1. do 10. maja 1978:

LJUBLJANA — dr. Meta Škarja-Skerget; Vinko Novak; Ljudmila Kavčič; Darko Somrak, prometni inženir, 43; Danilo Bernik, up.; Srečko Ogrič; mr. ph. Ivo Tončič, bivši lekarnar na Celju, 87; Jože Knaus, up.; Minka Žigon, up.; Angela Pavlič; Ivanka Batič; Elizabeta Bertonec, 80, up. učit.; Ivana Močnik r. Mlakar; Ivan Genussi, up. pleskarski mojster; Avgust Kudar, 48; Miha Podberšek, 93, up. vlakovodja; Marija Smrekar r. Žlebnik, 80. Vladimir Čuč, up. pomorski kapetan; Alojzija Zelinšek r. Gabrijelčič; Karlo Kodela, up. dirigent voj. godbe; Mirko Medvešek, up., 72; Ana Dekleva; Viktor Jeločnik; Janko Moser, up., 90; Fini Opreman r. Turk; Francka Tomažič, 88.

RAZNI KRAJI — Ema Mravljak r. Lakner, posestnica, Vuhred; Viljem Štešelj, delavec, Matjaševci; Kristina Vau-potič, Novo mesto; Franciška Maček, up., Polje-Lj.; Jože Prebil, Maribor; Anton Gabrič, up., Celje; Alojz Kosec, Medvode; Zarko Race, Trst; Jože Krall, prof., Novo mesto; Anton Mrežar, Trbovlje; Marica Mikuž r. Pivk, Zadlog; Jože Miklič, ključavničar, Zagradec; ing. Mario Jež, prof. v p. šole za org. dela, Kranj; Franc Nemeš, borec za sev. mejo, Nova vas; Franci Prošek, 43, Sv. Jakob ob Savi (umrl v ZRN); Franc Trček, up. čevlj. mojster, 79, Bravovica; Mihael Lampič, Orle; Feliks Bravhar, žel. usl., Dragomer; Milan Vindišman, Ptuj; Ivan Zavodnik, Višnja gora; Marija Pečnik, Lojzetova Mici, 93, Stožice-Lj.; Anton Komar, bor. za sev. mejo, 89, Razdrto; Marjan Engelman, puškar, 71, Kranj; Berta Stefanciosa r. Orgrizek, 78, Florijan pri Rogatcu; Ivana Habič r. Breskvar, Bi-zovik; Franci Meglič, Mekinje nad Stično; Anica Knaflič r. Murgelj; Cveto Opara, obrtnik, 48, Domžale; Marija Vidmar, Verd; Ivana Korene r. Gregorič, 88, Šentvid; Katarina Lavrine r. Sedej, Preska; Zvonimir Dokler, Ptuj; Bogomir Milost, up. žel., 82, Sevnica; Alojzija Čarman r. Porle, Gornja Stara vas; Miha Štupar, 73, Črnuče.

se je zavlekel v noč zaradi poznega začetka na željo študentov, ki so imeli istočasno svojo prireditve, pa so se po njej udeležili v lepem številu proslave, kar je treba hvalevredno podčrtati.

TUCUMAN

Čas je, da se tudi iz Tucumana oglasimo s kratkim pozdravom. Zdaj imamo najlepše vreme in že začnemo „zafro“, to je sekanje sladkornega trsa, ki je največji pridelek naše province. Že vozijo motorni traktorji, to je kompozicije po štiri vagončke, ki vozijo zeleno „žetev“ mlet v tovarne „ingenie“. Po več vagončkov ni dovoljeno, ker preveč motijo promet na cestah. V Tucumanu se prideluje preveč sladkornega trsa in vlada omejuje preveliko gojenje trstik na ta način, da mora vsak pridelovalec zadržati doma 20% žetve in naj naredi z njo, kar hoče. Vlada študira način, kako bi spravila v promet ta ostanke: da se predela v kaj koristnega, na pr. v papir, alkohol, ki naj se meša z nafto, da se uporabi kot gorivo za motorje itd. Tako je zdaj v Tucumanu veliko življenja, ker prihaja sem mnogo delavcev z vseh strani. Vlada je izdala zakon, po katerem najemniki delavcev za čas „zafre“, morajo preskrbeti higiensko prebivališča zanje, to se pravi zadane hišice, ne iz blata ali iz trstike, kakor do zdaj. Kdor gre zdaj na San Javier, še vidi vso okolico Tucumana v lepem zelenju, a se že odkrivajo požeta strnišča in bo kmalu vedno zeleni „vrt Argentine“ pretkan z rjavimi lisami.

Kaj pa mi Slovenci? Slovenska šola vstopa v drugo leto. Začeli smo s slovensko mašo na svetno nedeljo. Voditeljica gospa Jožekja Žakelj je s kratkim nagovorom prosila za sodelovanje tako stareš kakor učitelje, da se zavzemajo (Nad. na 4. str.)

Praznik v San Martinu

Obletnice slovenskih domov so postale slovenski prazniki ne samo za tisti dom, ki obletnico obhaja, ampak tudi za vso slovensko skupnost. Od blizu in daleč prihišijo zavedni Slovenci na te obletnice, da čestitajo jubilarantu in pokažejo svojo povezanost z vsemi rojaki.

Tako je bilo tudi v nedeljo, 21. maja v San Martinu na proslavi 17. obletnice blagoslovitve njihovega doma, ki so jo združili s proslavo 30-letnice prihoda Slovencev na sanmartinskih področje. Ob tej priložnosti pa so počastili tudi 60-letnico narodne osvoboditve izpod avstro-ogrskega jarma in ustanovitve prve slovenske vlade.

Slovesno cerkveno opravilo

Izredno lepa sončna jesenska nedelja je dala lep okvir celodnevni prireditvi, ki se je začela ob pol dvanajstih s sv. mašo, ki jo je v kapeli kolegija Presv. Srca (nasproti Doma) daroval msgr. Anton Orehar. Narodne noše so zasedle prve klopi v kapeli in dale maši slovesen in prazničen značaj.

Po evangeliju je msgr. Orehar v svojem govoru razvijal pomembne misli ob spominu na 30-letnico prihoda slovenske politične emigracije v Argentino. Zaključil je svoj govor: „Če bomo skrbno ohranili naše slovenske službe božje, prav urejeno življenje po naših domovih in naše časopise, smo ohranili tri važne stebre našega življenja v bodočnosti.“

Pri maši je v svoji polni zasedbi krepko prepeval Slovenski pevski zbor iz San Martina pod vodstvom svojega pevovodje Vinka Klemenčiča.

Po maši so se rojaki podali v Dom na skupno kosilo, ki so ga odlično pripravile poštvovalne Domove članice. Tudi ob tej priložnosti je treba pohvaliti točno in hitro postrežbo, ki je bila v rokah sanmartinskih deklet.

Akademija

Ob 16 se je začela akademija. Oder v dvorani je bil okusno urejen in ves v novih modrih zavesah, ki so jih sešile pridne Domove članice. Ozadje odra je zamislil in naslikal Ivan Jerman, član sanmartinskega odseka SFZ — ob pomoči svojih bratov. Na tem ozadju je bil simbolično prikazan prihod Slovencev pred 30 leti v Argentino, ki jih je gostoljubno sprejela in kjer so ustanovili Slovenijo v svetu. Del te Slovenije je tudi — pred sedemnajstimi leti ustanovljen — Slovenski dom v San Martinu.

Kulturni referent doma Janez Petkovšek je v svoji uvodni besedi povedal, da je geslo letošnje obletnice „O moj preljubi, dragi dom“, to geslo hoče povedati, da smo bili Slovenci vedno zasidrani v svojih družinskih in pa tudi v skupnih — slovenskih — domovih in da smo to tradicijo prinesli iz domovine in jo gojimo tudi v emigraciji, kjer smo si postavili svoje lastne družinske domove pa tudi številne skupne domove. To geslo je bilo ponazorjeno zlasti v prvi točki sporeda, ki jo je zamislil domov član Anton Paulič in jo je zrežirala ga. Nataša Smersujeva. Prikazan je bil prihod Slovencev pred 1400 leti na sedanjo slovensko ozemlje, kjer so si postavili svoje domove. S sprejetjem krščanske vere so se vključili v evropski kulturni krog. Prikazana je bila tudi obramba slovenskih domov pred Turki. V plesnem vložku, ki so ga izvajala sanmartinska dekleta, je bilo prikazano veselo rajanje Slovence, ki je predstavljala svobodno slovensko domovino. Z izbruhom druge svetovne vojne pa so začeli to našo domovino ogrožati sosedje s severa in juga. Najhujši sovražnik pa je bil domači partizan, ki je napadal Slovence. Tej pa je prihitel na pomoč pogumni domobranec. Zaključil se je ta lepi prizor z odhodom slovenske družine v tujino in prihodom v Argentino, kjer se se je začelo novo slovensko življenje.

To novo slovensko življenje pa je bilo prikazano v nadaljevanju, ki ga je pripravilo vodstvo sanmartinske slovenske šole. Že v Argentini rojena mladina — po večini v narodnih nošah — je pokazala, kako živi, poje in raje v tej Sloveniji v svetu. Zlasti je bila učinkovita lepa vaja z obroči (nastudirala jo je gđc. Lučka Zorko) in zaključna pesem „Slovenska smo mladina“.

Zatem je predsednik Doma Franc Zorec pozdravil zbrane rojake, posebej predsednika NO Miloša Stareta, msgr. Oreharja, predsednika ZS Marjana Loboda, slavnostnega govornika Božo Stariha ter zastopnike vseh Domov, organizacij in ustanov. Omenil je, da je letošnje jubilej, ki jih želimo primerno praznovati. Zahvalil se je vsem, ki v slovenski skupnosti in še posebej v sanmartinskem Domu dolga leta zvesto in požrtvovalno delajo, ter je prosil za sodelovanje tudi za naprej. Zlasti je prosil mladino, naj se vključi v javno delo in se skrbno pripravi na prevzem odgovornosti v slovenskem javnem življenju.

Govor g. Boža Stariha

Nato je napovedovalec povabil na oder slavnostnega govornika Božo Stariha, ki je v svojem krepkem govoru razvijal naslednje misli:

Sanmartinski dom obhaja danes 17. obletnico svoje blagoslovitve. Je to dolga doba trdega in požrtvovalnega dela, dela, ki ga je narekovala ljubezen slovenskih ljudi do slovenske skupnosti, do slovenskih otrok, ki imajo v Domu slovensko šolo, šolo, ki jih ohranja Bogu in narodu, šolo, ki jim vliva ljubezen do slovenskih tradicij, vero v pravilnost in pravičnost našega boja za pravo svobodo slovenskega naroda.

Geslo letošnje obletnice „O moj preljubi, dragi dom“, je globoko zvezano s slovensko bitnostjo, tako v daljnji preteklosti, sedanosti in bo vodilo tudi bodoči generaciji. Dom nam je sveta beseda v tujini. Domače hiše so nam kot družinska svetišča. Pojem doma je tesno povezan z našim slovenskim človekom. Ko so naši predniki zasedli našo sedanjo domovino, so si tam postavili svoje ustrezne domove in jih junaško branili proti Obrom. Pred Turki so se zavarovali v utrjenih taborih, ki jih še danes opeva naša narodna pesem. Bogu so postavili posebne domove — cerkve. V novem času pa so v vsakem večjem kraju zgradili nove skupne domove — prosvetne in kulturne.

Za časa komunistične revolucije smo izgubili na tisoče slovenskih družinskih in na desetine prosvetnih domov. Kar nismo mogli nadomestiti v domovini, smo zgradili v tujini. Tudi tukaj se je pokazala neomajna sila slovenskega človeka. V slovenskih naseljih, raztresenih po Ameriki, Avstraliji in Evropi, so nastali številni slovenski domovi. In namesto požganih prosvetnih domov so zrastle v slovenskih središčih veličastni slovenski domovi, ki so nam danes v ponos in veselje.

Brez dvoma je to edinstven primer v izseljenjski zgodovini, da je tako majhno število ljudi toliko zgradilo. Slovenski emigranti v Argentini smo si postavili nad tisoč slovenskih domov, Ogromna večina naših hiš se je zidala v trudu in znoju — brez državnih podpor. Velikokrat govorimo na naših prireditvah in poudarjamo in tisku hvaležnost, ki smo jo dolžni novi domovini, in prav je tako. Moramo pa dodati, da smo s svojim delom in sposobnostjo dokazali, da smo vredni argentinske širokogrudnosti.

Letošnje leto je leto jubilejev: obhajamo stoletnico prvega množičnega prihoda Slovencev v Argentino, 50 letnico naselitve naših primorskih rojakov, ki so se morali umakniti iz prelepe Primorske zaradi fašističnega nasilja in si poiskati zatočišče ob Srebrni reki. Prav tako se spominjamo 30 letnice naselitve politične emigracije v Argentini, ki je zaradi svojega prepričanja zapustila domovino, ker je bolj cenila svobodo kot sužnost. Vsaka od teh skupin je najprej težila za lastnim domom. Hoteli so ohraniti vero očetov in narodnost.

Dom nam je v tujini postal še bolj sveta beseda pa naj mislimo na svoje družinske ali prosvetne domove. Naši skupni domovi so nam simbol slovenske skupnosti. V njih klije slovensko življenje, se ohranja kulturno in duhovno bogastvo.

Zgodovina nam dokazuje, da je življenje naroda in družbe odvisno od duha skupnosti. Zato moramo ta naša kulturna središča ohranjati v slovenskem duhu. Naša slovenska družina v Argentini živi v razmerah, ki ji v verskem, kulturnem in narodnem pogledu niso vedno naklonjene. Brezbržnost in otopenost vodi v razkroj. Naši družinski kot prosvetni domovi morajo biti danes bolj kot kdaj koli utrjeni tabori. Danes se ne borimo z orožjem, temveč z mečem duha. Zmeda časov trka na naša slovenska vrata. Boriti se moramo proti zablodam marksizma in materializma. Naši domovi pa so domovi svobode in slovenstva. Zavedajmo se, da biti in ostati Slovenec v tujem svetu pomeni biti prežet z močno vero, z velikim upanjem in še večjo ljubeznijo do vsega, kar je slovenskega. Opriimo se na naše slovenske domove, saj so to naša narodna svetišča. Trdno združenim se nam ni treba ničesar bati. Stoletja in stoletja so sovražniki poskušali, da bi nas izbrisali iz površja zemlje, pa slovenska srca niso klonila.

Svobodni slovenski domovi v svetu branijo resnico in pravico, slavijo naše velike moze, se spominjajo velikih dogodkov naše slovenske zgodovine. O vsem tem v domovini komunistični režim načrtno molči. Letos se v svobodnem slovenskem svetu spominjamo 60 letnice prve slovenske vlade, enega največjih dogodkov naše zgodovine. Naši očetje so 29. oktobra 1918. pretrgali stoletne vezi z nemško Avstrijo in ustanovili narodno državo po svoji svobodni odločitvi. Pobudnik tega velikega narodnega gibanja je bil nesporni voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korosec. V njegov spomin naj ponovim preroške besede, ki jih je izrekel na grobu dr. Janeza Ev. Kreka, ki so veljale včeraj in veljajo danes: DVIGNI TE GLAVE, KER BLIŽA SE VAŠE ODREŠENJE!“

S pogledom uprtim v bodočnost in po svoji svobodni odločitvi je sanmartinska skupnost postavila ta lepi dom. V tem domu slovenska mladina, rojena tukaj, spoznava slovensko miselnost, zgodovino in kulturo, naš materin jezik in prepeva slovenske pesmi. Slovenski dom je miniatura celotne Slovenije. S spoštovanjem in resnostjo stopajmo na ta blagoslovljena slovenska tla. Drug drugega podpirajmo, da bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili. Tako bo naš „preljubi, dragi dom“ slovenski ne samo danes, ampak zibelka slovenstva za bodočo generacijo.

Govornikove besede so napravile na vse navzoče globok vtis in so bile nagajane s krepkim ploskanjem.

Zaključno točko so izvajali pevci in pevke Slovenskega pevskega zbora v San Martinu pod vodstvom Vinka Klemenčiča, ki so zapeli naslednje pesmi: Domov, v slovenski kraj (Fr. Cigan, Tja pojdem, poklekem (Gorenšek) in Škrjanček poje (Hubad). Na zahtevo navzočih je moral zbor ponoviti Tja pojdem, poklekem.

Sledila je družabna prireditve ob zvokih Slovenskega instrumentalnega ansambla.

Umrli je mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik

13. maja je na Onkološkem institutu kliničnega centra v Ljubljani po dolgi in hudi bolezni umrl mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik. Čeprav je bila njegova bolezen neozdravljiva, je njegov odhod boleče odjeknil med duhovniki in verniki.

Dr. Maksimilijan Držečnik je bil rojen 5. oktobra 1903 v Ribnici na Pohorju. Prva dva letnika bogoslovja je opravil v Mariboru, študij teologije pa je sklenil v Rimu, kjer je bil 30. oktobra 1932 posvečen v duhovnika. Prva duhovniška leta je preživel kot kaplan v Celju, leta 1936 pa je prišel za prefekta v dijaško semenišče v Maribor. Zadnja leta pred vojno pa je že predaval v bogoslovju sveto pismo stare zaveze, nato pa še filozofske predmete. Med vojno je bil z mnogimi drugimi mariborskimi duhovniki izseljen. Dobra štiri leta je bil kaplan in to v župniji Visoko pri Novem Marofu. Po vojni je prišel v Ljubljano za vodjo mariborskih bogoslovcev in profesorja stare zaveze.

Njegova profesorska služba je bila kratka, saj je bil komaj po enem letu imenovan za pomožnega škofa v Mariboru, čez štiri leta, 15. junija 1960, pa je postal mariborski škof.

Kljub visokemu položaju, ki ga je zavzemal v Cerkvi, je bil škof Držečnik vedno človeško topel in neposreden. Čeprav izobraženec, doktor filozofije in teologije, je v srcu ostal pohorski kmet v vseh njegovih plemenitih razsežnostih. „Dom mi je še vedno pri srcu“, je dejal za 25-letnico škofovske službe leta 1971. „Od doma imam prav za prav vse: starše, vzgojo in versko življenje, povezano s Cerkvijo. Bil sem pastirček, pasel sem krave in ovce. Že v otroških letih sem moral med prvo svetovno vojno pomagati pri kmečkem delu, ker ni bilo ljudi. Kmečko delo sem imel zelo rad, kmečko življenje me je silno veselilo...“

Krmilo mariborske škofije je vzel v roke v zelo hudih časih. Z vso zagnanostjo se je lotil prenovitvenega dela. Že od začetka se je trudil za versko poglobitev v svoji škofiji ter za ureitev odnosov med Cerkvijo in državo. Vse do leta 1953 (takrat je izšel zakon o pravnem položaju verskih skupnosti) je bilo zelo hudo. Pa tudi pozneje ni manjkalo težav.

Eno največjih del, ki jih je opravil v času svojega škofovanja, je izdaja celotnega svetega pisma.

Škof Držečnik je bil dolgo let predsednik ekumenske komisije pri jugoslovanski škofovski konferenci.

V nedeljo, 9. aprila, so me obiskali zagrebški nadškof Franjo Kuharič, beograjski nadškof dr. Gabrijel Bukatko in škopsko-prizrenski škof dr. Joakim Herbut. Tega obiska sem bil zelo vesel. Vem, da bi me mnogi radi obiskali, a to bi me utrudilo. V imenu vseh me obiskujejo ljubljanski metropolit, pomožni škof in nekateri drugi, kakor tudi moji ožji mariborski sodelavci. Maševati za sedaj ne morem, pač pa vsak dan prejemam obhajilo. Vsem duhovnikom in vernikom se zahvaljujem za molitve.“

Dr. Držečnik je bil 46 let duhovnik in 32 let škof.

Pogreb škofa Držečnika

Škof Maksimilijan Držečnik je bil pokopan v sredo 17. maja v Mariboru. Pogrebnišče včanosti, ki so potekale na Slomškovem trgu in nato v stolnici sv. Janeza Krstnika se je udeležila velika množica vernikov. Zastopane so bile pa tudi civilne oblasti. Ob krsti so spremljali pokojnega škofa kardinal Lekaj iz Madžarske, nadškofje Berg iz Salzburga in dr. Kuharič iz Zagreba kot predsednik jugoslovanske škofovske konference, metropolit dr. Pogačnik iz Ljubljane. Od slovenskih škofov Jenko iz Kopra, dr. Lenič iz Ljubljane in dr. Grmič iz Maribora. Poleg teh še škofje iz Šibenika, Banjaluke, Zadra, Dubrovnika, Poreča, Celovca, Zagreba, Gradca in Szombathelija. Maševal je vatikanski pronuncij v Beogradu Ceechini v slovensčini. Od pokojnika se je poslovil metropolit msgr. Dr. Jože Pogačnik. Škofa Maksimilijana Držečnika so pokopali v grobnici v prezbiteriju mariborske katedrale.

DAROVALI SO:

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: N. N., Capital Federal, 10.000 pesov; naročnik iz Bariloč, 10.000 pesov in N. N., Olivos, 5.500 pesov. — Vsem dobrotnikom iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

NEDELJA, 4. JUNIJA 1978

PRAZNIK SLOVENSKEH JUNAKOV

SPOMINSKA PROSLAVA ŽRTEV KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE IN OKUPACIJE

DOPOLDNE: OB 11. URI POKLONITEV PRED SPOMENIKOM GRAL. SAN MARTINA, BUENOS AIRES.

POPOLDNE: V SLOVENSKI HIŠI, RAMON FALCON 4153, BUENOS AIRES

OB 16: KONCELEBRIRANA SV. MAŠA IN MOLITVE ZA ŽRTVE

POKLONITEV PRED SPOMENIKOM

V DVORANI: GOVOR DR. MARKA KREMŽARJA „DOLŽNOST PRIČEVANJA“ IN

odrski prikaz TEHARJE — IN TI STOJŠ?

PRIREJA IN VABI „ZEDINJENA SLOVENIJA“

TUCUMAN

(Nad. s 3. str.)

za šolo, ker smo daleč od strnjene slovenske skupnosti in jo je treba vzdržati v življenju. Zda šteje 8 otrok, učijo pa Jožek Zakelj, Alenka Bergant in Danica Draksler. Verouk pa bo učil Lojze Urbanč, bogoslovec v Tucumanu. Ker je bila otvoritev šole za veliki teden, je bila po njej takoj blagoslovitev lepih butaric, ki so jih pripravile matere same. Na velikonočno nedeljo je bila blagoslovitev jedi, nato pa smo ostali pri slovenskem prigrizku — žegnu: pri pirih, gnjati in hrenu v lepem prijateljskem pogovoru.

Slovenska sv. maša je vsako drugo nedeljo, ko župnik g. Urbanč pride iz 70 km oddaljene fare Trancas med nas. Po maši takrat ostanemo na čajanki, kjer župnikov brat Lojze nikdar ne pozabi vzeti s seboj tudi svoje harmonike. Tedaj zapojemo in smo veseli slovenske skupnosti, čeprav je razmera majhna.

OBVESTILA

SOBOTA, 3. junija:

Sestanek SKADA, vseh visokošolk in visokošolcev ob 17. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 4. junija:

Praznik slovenskih junakov.

ZAHVALA

Slovenski dom v San Martinu se pristočno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu 17. Domove obletnice. Posebej se zahvaljuje rojakom za velik obisk.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pritličje Capital Federal Tel. 41-1413

Ordinira v torek, četrtek in soboto ob 17. do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

SREDA, 7. junija:

Spominski sestanek Zveze slov. mater in žena v Slovenski hiši.

SOBOTA, 10. junija:

V Slomškovem domu koncert slovenskega mladinskega zbora iz San Justa.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20 domače koline.

Pouk slov. srednješolskega tečaja ob 15. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 11. junija:

Procesija presv. Rešnjega telesa ob 10. uri v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia.

Po procesiji v Don Bosco bo v Slomškovem domu na razpolago domače kosilo.

SOBOTA, 17. junija:

V Slomškovem domu ob 19. uri očetovska proslava.

NEDELJA, 18. junija:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 10 dopoldne spominska proslava za pobile junake.

SDO-SFZ Slovenska Pristava vabita vse družine na proslavo očetovskega dne, ki se bo pričela ob 10. uri z daritvijo sv. maše za vse žive in mrtve očete.

SOBOTA, 24. junija:

V Slomškovem domu spominska proslava žrtev komunizma in okupacije pod geslom: Živeti in umreti za slovenstvo! (A. Slomšek).

Slovenski dom San Martín

vabi rojake na

DOMAČE KOLINE

v soboto, 10. junija ob 20. uri

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

Koline NA PRISTAVI

bomo klali 17. junija 1978 po 18. uri bodo koline za dom

18. junija 1978

KOSILO-KOLINE

Lepo vabljeni!

DANES BOLJ KOT KDAJKOLI VELJA: PREDNO VZAMETE POSOJLO ALI NALOŽITE SVOJ DENAR DRUGOD, VPRAŠAJTE ZA POGOJE PRI NAS! NE BO VAM ŽAL!

KREDITNA ZADRUGA „SLOGA“ Z. Z O. Z.

Bm. Mitre 97

Ramos Mejia

T. E. 658-6574

Uradne ure: Ponedeljek, sredo, petek; od 15. do 19. ure

SLOVENSKA MLADINA POJE

Vse rojake ob blizu in daleč prisrčno vabimo na

KONCERT

mladinskega zbora iz San Justa — vodi g. Andrej Selan.

V soboto, 10. junija, ob 20

v SLOMŠKOVEM DOMU

PUERTAS PLEGABLES Intermodulo

desde \$22.500.- m2 en maderas, vitraux, laminados plasticos y telas vinilicas

Fabrica, Ventas y Envios Interior: Rio de Janeiro 677 Cap. Fed. 812-7490 y 2069

Sucursales: Capital: Av. Juan B. Justo 3976 San Miguel: Av. Leon Gallardo 383

INTERMODULO

opozarja posebej

Slovence

na

svoje izdelke

Zapustila nas je na tem svetu, dne 21. maja, naša mamica, teta in stara mama, gospa

Cirila Križ roj. Rebek

Naša hvaležnost vsem, ki so nas tolažili in spremljali v teh dneh.

Milan, Bojan in Jure z družinami

Buenos Aires, Celje, Ljubljana

„Marksizem je opij“

DJILASOV INTERVJU V RADIO SVOBODNA EVROPA

VORONIN: Ali je sploh kakšno upanje, da bi v Jugoslaviji sčasoma vzniknil politični in ideološki pluralizem?

DJILAS: V bližnji bodočnosti ne. Sleherno spremembo bodo morale biti zelo postopne; dobro morate razumeti, da je Jugoslavija danes zelo komplicirana država kar tiče narodov in v njej je še vedno razvit precej močan nacionalizem, ki ga ni mogoče ločiti od katerega koli premika v demokracijo. Kar bi rad povedal, konkretno govoreno, je to, da je hrvaško vprašanje neločljivo povezano z gibanjem v smeri demokracije; vsak korak v smeri demokracije nujno dvigne hrvaški problem na površje, odnose med Srbi in Hrvati. Prav tako bi dvignil na površje srbski problem. Mislim, da je to zelo dolgotrajen proces, in tudi zelo počasen. Predvidevam, da bo po Titu nekaj izboljšanja na političnem področju; nekaj, kar bi jaz imenoval olajšanje na intelektualno ideološkem področju; morda ne tako, toda prav gotovo že v bližnji bodočnosti. Vendar pa ne predvidevam nobenih sprememb, ki bi vodile v pluralizem; mislim, da bo vladajoča skupina, vladajoča politična linija pokazala samo nekoliko več tolerance.

VORONIN: Kljub temu pa je veliko več demokracije, veliko več pluralizma v Jugoslaviji kakor v drugih vzhodnoevropskih komunističnih državah. Ali temu ni tako?

DJILAS: Dobro, Madžarska in Polj-

ska bi Jugoslaviji mogla biti morda podobni; v nekaterih ozirih, po mojem mnenju vlada v njima celo bolj znošna klima. Toda, v celoti gledano, pa bi se strinjal z Vami, da je Jugoslavija najbolj liberalna država, seveda, če pojem liberalizma uporabljate pogojno, da je namreč Jugoslavija najbolj liberalna od vseh vzhodnoevropskih držav. Za to je mnogo vzrokov. Predvsem gre za dejstvo, da je gospodarska politika v Jugoslaviji bolj liberalna kakor v kateri koli vzhodnoevropski državi; pogledimo samo komunikacije z Zahodom, potovanje v in iz Jugoslavije, turizem, emigriranje delavcev; vse to je zelo razširjeno. V tem oziru se Jugoslavija razlikuje manj od zahodnih držav kakor katera koli blokova država. Moremo celo reči, da je jugoslovanska kultura pluralistična. Več vej kulture je praktično svobodnih v Jugoslaviji. N. pr. glasba in slikarstvo. Literatura ni tako svobodna, toda formalno ni daleč od svobode. Film je popolnoma kontroliran in pod cenzuro ter deluje v pogojih, ki niso nič boljši od filmskih industrij v drugih vzhodnoevropskih državah. Ne bi hotel delati primerjav s Sovjetsko zvezo, Bolgarijo ali Romunijo, ampak tu mislim predvsem na države, kjer je položaj nekoliko boljši, kakor n. pr. v Madžarski in na Poljskem. Kar tiče filma, je položaj v Jugoslaviji verjetno slabši kakor v Madžarski. Omenil sem to industrijo, ker je zelo važna kot sredstvo množičnega vpliva

(2) na zavest državljanov. Rad bi takole definiral položaj: tudi Jugoslavija je avtoritarna država, toda v mnogih ozirih takšna, ki vsebuje pluralistične elemente. V prvi vrsti, življenje je pluralistično, družba je pluralistična v Jugoslaviji. Družba v Jugoslaviji je razvrščena po slojih; to skoro odkrito priznavajo celo uradni teoretiki, toda na prikrit, ideološki način. Govorijo o pluralizmu samoupravljaljskih interesov. Dejansko pa imamo družbo sestavljeno iz slojev, dejstvo, ki bo lahko — če ga bodo tudi uradno priznali — vodilo v politični pluralizem.

VORONIN: Ko smo že pri zadevi položaja v Jugoslaviji: v kratkem bo 11. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Kako ocenjujete možnosti tega kongresa in njegove morebitne rezultate?

DJILAS: Ne pričakujem nobenih bistvenih sprememb, ki naj bi izšle iz katerega koli kongresa, bodisi iz republičkih kongresov, bodisi iz splošnega jugoslovanskega. Kolikor poznam zgodovino socialističnega gibanja, noben kongres, noben sklep sprejet na kongresu, ni bil izpeljan v praksi. Tu tiči razlog, zakaj ne verjamem, da bodo sklepe, sprejete tudi na tem kongresu, pozneje izpeljali. Položaj verjetno ni mnogo boljši tudi ne v drugih strankah. Samo da tiste stranke, ki imajo kratkoročne programe, pratečne programe, jih lahko izpeljejo, pa še tiste le deloma. Kongresi komunističnih partij pa imajo le značaj ceremonij, v glavnem propagandni značaj ter glavne vloge na njih ne igrajo delegati, temveč vodje. Tako je, kakor je nekoč dejal Artohanov: Ne poročilo vodij delega-

tom, temveč poročila delegatov voditeljem. Tu tiči razlog, zakaj ne pričakujem veliko od kongresa. Vendar, ko prebiram material za kongres, teže za kongres, ki jih je pripravil naš centralni komite, dobim dva vtisa: prvi je ta, da uporabljajo zelo na široko demokracijsko terminologijo, navadno za komunistično gibanje, tako vsled intenzivnosti kakor vsled očitnega namerazapresti demokracijo na vsa področja, celo v notranje partijsko življenje; drugi vtis pa je težnja razširiti in razpusti vlogo in vpliv partije, da bi segla v najintimnejša in najbolj osebna področja življenja. To pomeni, da gre v Jugoslaviji za dvojni proces: prvi, uporaba demokracijske terminologije in drugi, težnje zagotoviti si položaje vse do najmanjše celice družbe z namenom, da bi preprečili sleherno nevarnost za monopolistično ideologijo in monopolistično oblast partije. Vendar pa še vedno ne mislim, da bi bilo treba te priprave, to demokracijsko terminologijo podcenjevati, kajti prav gotovo so rezultat, odsev premikov, ki prevladujejo med razumniki. In to v položaju, v kakršnem se Jugoslavija nahaja sedaj, kjer so se, kakor koli že, v nekaj zadnjih letih stvari spremenile tako, da se je gibanje za neuvrčenost, v katerem je Jugoslavija igrala vodilno vlogo, začelo slabiti prav v svojih ideoloških temeljih. Kot ideologija je začelo razpadati. Drugič: na Bližnjem vzhodu je prišlo do sprememb, ki so negativno vplivale na jugoslovansko orientacijo. Praktično vzeto, jugoslovanska orientacija na Bližnjem vzhodu ni jemala v poštev vseh aspektov tamkajšnjega

problema. V nekaterih ozirih je napačno računala, kar je postopoma vplivalo na jugoslovanski položaj v mednarodni politiki. V tem tiči vzrok, zakaj se je Jugoslavija v nekaj zadnjih mesecih, odn. v zadnjih dveh ali treh letih obrnila nekoliko bolj proti Evropi, dejal bi celo, proti evropski socialni demokraciji in evrokomunizmu, ne da bi spremenila kar koli bistvenega v svojih ideoloških pozicijah; a vendar se je odprla proti Evropi. Življenje samo je v Jugoslaviji dokazalo, da ta indoktrinacija, ki so jo v zadnjih nekaj letih intenzivno izvrševali, ta marksistična indoktrinacija, ki jo vodijo od osnovne šole vse do univerze, kjer je bil marksizem proglašen za obvezen predmet — učenca morajo zadržati, da ponavlja razred, če ne ve nekaj o marksizmu — ta indoktrinacija, pravim, ni pokazala nobenih resnično zadovoljivih rezultatov. Demokratičnim tokovom v opoziciji proti partiji je uspelo preživeti to indoktrinacijo ter se od časa do časa pojavljajo na površju, tu in tam. To pomeni, da ni treba pričakovati, da bi kongres mogel vpeljati še hujši monopolizem, izpeljati še bolj utensnen sistem, ni pa seveda tudi pričakovati, da bi prišlo do kakršnega koli večjega odprtja. Kar je treba pričakovati, je to, da bo sedanji položaj, nasičen s kontradikcijami, v tej družbi še naprej obstajal, da pa bo vladajoči razred te kontradikcije poskušal usmerjati, verjetno z metodami, ki bodo manj drastične kakor aretacije ali preganjanje, dasi z intenzivno kontrolo nad obveščevalnimi sredstvi, kakor je to bilo že doslej.

(Bo še)